

Chambre des Représentants

2 MAI 1945.

PROPOSITION DE LOI

relative à la durée des études dans les sections normales gardiennes.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le règlement général des sections normales gardiennes de l'Etat date du 4 juillet 1926.

J'étais alors Ministre de l'Instruction Publique.

La décision de mettre fin au régime existant avait déjà été prise par mon prédécesseur, M. Nolf. Il avait créé une commission, chargée d'élaborer un nouveau règlement général. Il avait parfaitement entrevu la nécessité d'une réforme. A cette époque, les institutrices gardiennes obtenaient un diplôme, après avoir suivi des cours *ad hoc* pendant six semaines. A ce prix, la formation de ces institutrices était nécessairement insuffisante.

La commission se mit à l'œuvre. Elle élaborait une formule de réglementation, à laquelle, malheureusement, il me fut impossible de me rallier. En effet, cette commission, composée en très grande majorité de membres appartenant à l'enseignement primaire, avait simplement formulé un décalque de la pédagogie traditionnelle qui s'adaptait mal à l'esprit même de l'enseignement froebélien.

On avait même prévu, — pour la formation des futures institutrices, chargées de l'éducation d'enfants de trois à six ans, — l'étude des éléments de la trigonométrie rectiligne.

Les principes dominants, pour une école normale froebélienne, doivent être assez différents.

Tout d'abord, la froebélienne doit être une *diseuse*. Elle

Kamer der Volksvertegenwoordigers

2 MEI 1945.

WETSVOORSTEL

betreffende den duur van de studiën in de normaalafdeelingen voor bewaarschoolonderwijzeressen.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Het algemeen reglement voor de Rijksnormaalafdeelingen voor bewaarschoolonderwijzeressen dagteekent van 4 juli 1926.

Ik was toen Minister van Openbaar Onderwijs.

De beslissing om de bestaande regeling af te schaffen werd reeds genomen door mijn voorganger, den heer Nolf. Hij had een commissie opgericht met de opdracht een nieuw algemeen reglement op te maken. Hij was tot het inzicht gekomen, dat een hervorming zich opdrong. Op dat tijdstip, behaalden de onderwijzeressen onzer bewaarscholen een diploma na gedurende zes weken leergangen *ad hoc* te hebben gevolgd. Op die manier, moest de vorming van deze onderwijzeressen onvermijdelijk ontoereikend zijn.

De Commissie zette zich aan 't werk en werkte een formule van reglementeering uit waarmede ik mij, ongelukkig, niet kon vereenigen. Inderdaad, deze Commissie welke in overwegende meerderheid was samengesteld uit leden die tot het lager onderwijs behoorden, had eenvoudig haar formule ontleend aan de traditioneele opvoedkunde, welke moeilijk paste bij den geest zelf van het onderwijs der Froebelscholen.

Men had voor de opleiding van de toekomstige onderwijzeressen, belast met de opvoeding van kinderen van drie tot zes jaar, zelfs de studie voorzien van de vlakke driehoeksmeting.

De beginselen welke moeten gelden voor een normaal-school voor Froebelonderwijzeressen, moeten ietwat verschillend zijn.

In de eerste plaats, moet de bewaarschoolonderwijzeres

doit savoir parler une langue cultivée, et corriger le parler de l'enfant. Elle doit savoir réciter.

Elle doit être *dessinatrice* et savoir illustrer au tableau la fable qu'elle aura récitée.

Elle doit savoir *sculpter*, et matérialiser avec de la plastiline les personnages de la fable.

Le cycle n'est pas encore complet.

Elle doit éventuellement savoir *chanter* la poésie qu'elle a récitée et s'accompagner au piano. Elle doit être *musicienne*.

Bref, la froebélienne développera avant tout les sens de l'enfant, — la mémoire, la vue, le toucher, l'ouïe.

Mais, ce n'est pas encore tout.

La froebélienne doit pouvoir soigner les bobos de l'enfant. Elle peut se passer de géométrie, d'algèbre, de chimie, de l'histoire de la civilisation, et même de la grammaire. Mais elle doit connaître la langue à laquelle se rattache l'enfant. Elle sera dessinatrice, sculpteur, musicienne et infirmière.

Je suis même d'avis que ce régime, avec un peu de grammaire et de calcul, pourrait se continuer utilement au premier degré de l'enseignement primaire.

Le régime de 1926 avait prévu pour les futures froebéliennes un enseignement normal de trois années au lieu de six semaines.

C'était déjà une révolution. Mais, après une expérience de près de vingt années, je pense qu'il faut compléter le système. Et je suis arrivé aux conclusions suivantes :

1° il faut adapter la durée des études normales froebéliennes à la durée des écoles normales primaires; soit quatre années au lieu de trois;

2° il faut consacrer cette quatrième année au développement des connaissances prévues au 3° alinéa de l'arrêté du 4 juillet 1926 et libellé comme suit :

« Considérant qu'il y a lieu d'assurer une meilleure formation des jeunes filles qui se destinent à la carrière d'institutrices gardiennes et de leur donner notamment une connaissance pratique du jeune enfant, par un séjour de six mois dans une école d'infirmières. »

La durée du séjour prévue en 1926 est insuffisante. L'institutrice doit en savoir plus, pratiquement. Elle doit pouvoir jouer le rôle d'*infirmière scolaire*, en complétant son éducation par un travail supplémentaire d'une année.

En d'autres termes, elle aura un double diplôme: un diplôme de froebélienne et un diplôme d'infirmière scolaire. De cette manière, le placement de nos froebéliennes sera beaucoup mieux assuré, et elles pourront même être mises au travail, grâce à leur second diplôme, dans les écoles primaires. La congestion du trop grand nombre de

voordragster zijn. Zij moet een beschaafde taal kunnen spreken en de spraak van de kinderen verbeteren. Zij moet kunnen voorlezen.

Zij moet *tekenares* zijn en op het bord de fabel kunnen tekenen dat zij heeft opgezegd.

Zij moet kunnen *boetseeren* en de personages uit de fabel met behulp van stopverf kunnen nasmaken.

De cyclus is hiermede nog niet volledig.

Zij moet, in voorkomend geval, het gedicht kunnen *zingen* dat zij heeft voorgedragen en zichzelf begeleiden op de piano. Zij moet *muzikante* zijn.

Kortom, de bewaarschoolonderwijzeres moet in de eerste plaats, de zintuigen van het kind ontwikkelen, — het geheugen, het gezicht, den tastzin, het gehoor.

Ook dat is nog alles niet.

De bewaarschoolonderwijzeres moet ook de ongesteldheden van het kind kunnen verzorgen. Zij kan het stellen zonder meetkunde, stelkunde, scheikunde, geschiedenis van de beschaving, en zelfs zonder spraakkunst. Maar zij moet de taal kennen waarmede het kind vertrouwd is. Zij moet kunnen tekenen, boetseeren, muziek maken en zieken verplegen.

Ik ben zelfs de meening toegedaan dat dit regime, met wat spraakkunst en rekenen, heel goed zou kunnen voortgezet worden in den eersten graad van het lager onderwijs.

De regeling van 1926 had voor de toekomstige bewaarschoolonderwijzeressen drie jaar normaalschoolonderwijs voorzien, in plaats van zes weken.

Dit was reeds een revolutie. Maar, na een proefneming van bijna twintig jaar, meen ik dat het stelsel moet worden aangevuld. En ik ben tot deze gevolgtrekkingen gekomen :

1° de duur van de normaalstudien voor bewaarschoolonderwijzeressen moet worden aangepast aan den duur van de lagere normaalscholen; zegge vier jaar in plaats van drie;

2° het vierde jaar moet worden gewijd aan de ontwikkeling van de kennis voorzien bij de 3de alinea van het besluit van 4 Juli 1926 luidende :

« Overwegende dat er aanleiding toe bestaat om een betere opleiding te verzekeren voor de jonge meisjes die zich voorbereiden tot de loopbaan van bewaarschoolonderwijzeres en haar een practische kennis te geven van den kleuter, door een verblijf van zes maanden in een school voor ziekenverpleegsters. »

De duur van het in 1926 voorziene verblijf is onvoldoende. Practisch moet de onderwijzeres van meer zaken op de hoogte zijn. Zij moet in staat gesteld worden de rol van *schoolverpleegster* te vervullen, door haar vorming te voltooiën door een jaar bij te werken.

In andere woorden, zij zal een dubbel diploma hebben: een diploma van bewaarschoolonderwijzeres en een diploma van schoolverpleegster. Aldus zal de plaatsing van onze bewaarschoolonderwijzeressen veel meer verzekerd zijn en zij zullen, dank zij hun tweede diploma, zelfs kunnen te werk gesteld worden in de lagere scholen. Aldus zal het

froebéliennes pourra être supprimée de cette manière, et le système répondra à l'expérience que nous avons acquise un peu partout, à savoir que : *le service médical dans les écoles, doit reposer plus sur l'infirmière que sur le médecin.*

Il va sans dire que dans ces conditions le traitement de la froebélienne à double diplôme doit être égal au traitement de l'institutrice primaire, car la durée des études normales aura été la même.

Cette réforme pourrait s'accomplir par voix de réglementation comme en 1926.

Mais, si la Chambre estime que cette procédure est insuffisante, je propose d'insérer dans la loi scolaire un article disant que la durée des études dans les écoles normales gardiennes est augmentée d'une année.

teveel aan bewaarschoolonderwijzeressen kunnen opgeslorpt worden en het stelsel zal aan de ervaring die wij zoowat overal hebben opgedaan, beantwoorden, te weten dat : *de geneeskundige dienst in de scholen meer op de verpleegster dan op den geneesheer dient te berusten.*

Vanzelfsprekend moet in deze voorwaarden de wedde van de bewaarschoolonderwijzeres met dubbel diploma dezelfde zijn als deze van de lagere schoolonderwijzeres, aangezien de duur van de normaalstudien dezelfde zal zijn geweest.

Deze hervorming zou, zooals in 1926, bij wijze van reglement, kunnen doorgevoerd worden.

Maar is de Kamer van oordeel dat deze procedure onvoldoende is, dan stel ik voor in de schoolwet een artikel in te lassen luidend, dat de duur der studien in de normaalafdeelingen voor bewaarschoolonderwijzeressen met een jaar wordt verlengd.

Camille HUYSMANS.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE UNIQUE.

La durée des études dans les sections normales gardiennes est de quatre années.

Camille HUYSMANS.

WETSVOORSTEL

EENIG ARTIKEL.

De duur der studien in de normaalafdeelingen voor bewaarschoolonderwijzeressen is vier jaar.